

Bijlage 1. Stand van zaken inwerkingtreding Omgevingswet – januari 2023

De voortgang op de implementatie van de stelselherziening

In aanvulling op de hoofdconclusie en afweging zoals in de brief verwoord ga ik in deze bijlage nader in op de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de stelselherziening. Het betreft de volgende punten:

1. De mijlpalen uit de hoofdroute.
2. De stand van zaken van het DSO.
3. De stand van zaken in de implementatie.
4. De vervolgstappen in de komende periode.

Dit in aanvulling op voortgang die is gemeld in bijlage 1 van de brief van 14 oktober 2022.

1. Hoofdroute 2023

Een nieuwe datum vraagt om een nieuwe route op weg naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarom wordt de 'Roadmap Route 2022' vervangen door de Hoofdroute 2023. In de Hoofdroute 2023 staan de mijlpalen richting inwerkingtreding voor de koepels en bevoegde gezagen, de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV), de DSO-keten als geheel en de bestuurlijke momenten voor besluitvorming waaronder over de versterkte serviceketen en vaststellen van het calamiteitenplan. De reeds afgeronde mijlpalen zijn niet opnieuw opgenomen.

De generieke mijlpalen voor inwerkingtreding zijn: het Indringend Ketentesten (IKT) Fase 3, het afronden en testen van de relevante Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's), het afronden van het inwerkingtredingsniveau van het DSO-LV, de oplevering van de MKB-toets, het versterken van de serviceketen en het calamiteitenmanagement, de communicatie naar initiatiefnemers en het in gang zetten van de uitfasering van de huidige digitale voorzieningen.¹ De specifieke mijlpalen op de Hoofdroute 2023 voor de gemeenten, waterschappen, provincies en rijkspartijen zijn: het aansluiten op het DSO-LV, het 'afronden' van de lokale software, het laden van inhoud (de inhoudelijke regels) en het inregelen van de werkprocessen waaronder (vervolg)opleidingen, trainingen en organisatorische en communicatieve aanpassingen.

Naast bovengenoemde generieke en specifieke mijlpalen, kent de Hoofdroute 2023 ook enkele mijlpalen die afhankelijk zijn van het publiceren van het Koninklijk Besluit met de datum van inwerkingtreding. Deze zijn onder andere: het starten van de publiekscampagne, het aansluiten op DigiD zodat burgers zelf aanvragen kunnen indienen en het laden van inhoud in de productie-omgeving zoals de bruidsschat en de verordeningen van decentrale overheden. Met name het laatste punt is essentieel om gebruikers van het DSO te kunnen tonen wat, waar en per wanneer van kracht is. Aandachtspunt bij de mijlpalen in de Hoofdroute is dat het om een stelselherziening gaat (wet, techniek en implementatie) met een transitietraject richting 2029. Het moment van inwerkingtreding is daarbij één van de transitiestappen is. Middels het overgangsrecht, de Hoofdroute 2023 en de betreffende mijlpalen zorgen we ervoor dat de transitie start en dat inwerkingtreding geen 'big bang' wordt.

Tot slot hecht ik er waarde aan te zeggen dat de Hoofdroute 2023 samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en Rijkspartijen tot stand is gekomen. Samen met de interbestuurlijke partners zorg ik ervoor dat de mijlpalen uit de Hoofdroute 2023 in lijn worden gebracht met de afspraken uit het Bestuurlijk Overleg van 23 en 25 januari 2022.

2. DSO

Sinds mijn brief van 14 oktober 2022² zijn veel stappen gezet. In de brief van 17 januari 2023³ heb ik u meegenomen in het testen, inclusief het IKT. Graag scherp ik dit beeld verder aan zodat u een actueel beeld heeft van de stand van zaken van het DSO

¹ Dit zijn het Omgevingsloket online (OLO), de Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en Ruimtelijkeplannen.nl.

² Kamerstukken I 2022 / 2023, 33.118 / 34.986, EK.

³ Kamerstukken I 2022 / 2023, 33.118 / 34.986, ET.

Performance, beschikbaarheid en de stabiliseringsperiode

De performance en beschikbaarheid van het DSO-LV wordt bijgehouden. Uit het testen van het DSO in algemene zin volgt dat het DSO-LV in de performance en beschikbaarheid technisch voldoende gereed is voor inwerkingtreding. Ten aanzien van de stabiliseringsperiode is het goed te benoemen dat de stabiliseringsperiode de ontwikkeling van DSO-LV temporeert en geen grote nieuwe functionaliteiten worden toegevoegd aan de landelijke voorziening. Het doel hiervan is dat de ontwikkeling van het decentrale deel van het stelsel kan worden afgerond.

De stabiliseringsperiode wordt voorlopig gehandhaafd omdat dit de softwareleveranciers de gelegenheid geeft om ook de benodigde finale stappen in de ontwikkeling van de software te kunnen zetten. Deze periode duurt in ieder geval tot 1 juli 2023 – zoals eerder gecommuniceerd is. Tegen die tijd zal in overleg met de bestuurlijke partners en de softwareleveranciers worden bezien of het wenselijk is de stabiliseringsperiode (gedeeltelijk) te handhaven tot het moment van inwerkingtreding per 1 januari 2024.

Functionaliteiten en viewers

In het vierde kwartaal van 2022 is de voor die periode geplande DSO-LV-functionaliteit, die nodig is voor inwerkingtreding, opgeleverd. Daarnaast is gewerkt aan functionaliteiten die wel zijn gevraagd, maar niet onder de vastgestelde vereisten voor inwerkingtreding vallen, dit inclusief de ondersteuning hiervan door decentrale software.

Vanuit de juridische praktijk en de rechtspraak is aandacht gevraagd voor het functioneren van de viewers. Dit heeft geresulteerd in de bouw van een extra Viewer Documenten op de Kaart. Op dit moment wordt deze viewer doorontwikkeld op basis van gezamenlijke tests met gebruikers, zoals gemeenten en rechtspraak. De functionaliteit tijdreizen is beschikbaar en wordt de komende maanden nog verder beproefd en getest.

Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's)

De Tijdelijke Alternatieve Maatregel (TAM's) worden ingericht om ervoor te zorgen dat een bevoegd gezag een tijdelijke uitwijkmogelijkheid heeft en de dienstverlening kan waarborgen. Dit kan zowel over het DSO gaan als over een werkwijze of een proces. Bij het DSO zijn er op verzoek van bevoegde gezagen TAM's ingericht. Een TAM kan bijvoorbeeld worden gebruikt als alternatief om te zorgen dat plansoftware goed in het systeem landt. De TAM's hebben als doel om de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en medeoverheden te waarborgen, zodat bijvoorbeeld urgente gebiedsontwikkeling door kan gaan bij inwerkingtreding van de Omgevingswet.

In de zomer van 2022 kwam er een aanvullende behoefte aan TAM's naar voren. Dit betrof met name TAM's voor het publiceren van planinhoud voor provincies en TAM's die het mogelijk maken om nieuwe functionaliteit in DSO-LV te gebruiken, zonder aanpassing van de systemen bij bevoegde gezagen. In het derde en vierde kwartaal van 2022 zijn deze TAM's ingericht en waar nodig getest. Op basis van de afspraken met de provincies lag hierbij de focus op TAM Omgevingsverordening en TAM Voorbereidingsbesluit. Bovengenoemde TAM's zijn de afgelopen tijd getest en gereed. Afsproken is dat de TAM's voor andere provinciale instrumenten in de planken in het eerste kwartaal van 2023 worden afgerond en getest. De provincies geven aan dat dit voor hen werkbaar is.

Tot slot benadruk ik graag dat de TAM's alleen enkel nodig zijn als alternatief. Ik maak met de betrokken partijen goede afspraken over het ordentelijk uitfasen van de TAMs.

IKT3

In mijn brief van 17 januari 2023 en de bijbehorende bijlagen⁴ heb ik de aanpak van het testen van het DSO, inclusief IKT, uiteengezet. Ook ben ik ingegaan op de maatregelen ter opvolging van de meest recente AcICT adviezen. Hieronder vindt u zoals toegezegd mijn nadere reactie op de afgeronde testen van IKT3. Ik benadruk nogmaals dat het Indringend Ketentesten interbestuurlijk is georganiseerd en wordt uitgevoerd door de samenwerkende overheden met medewerking van stedenbouwkundige bureaus, softwareleveranciers en het MKB.

Het uitgangspunt van het IKT is om kort-cyclisch vast te stellen wat werkt in de gehele keten van het DSO. Het is voor softwareleveranciers en bevoegde gezagen van belang te weten wat voor de decentrale software de functionele eisen voor inwerkingtreding zijn. De testbasis is de minimale

⁴ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, ET.

functionele set voor inwerkingtreding van de Omgevingswet.⁵ Het overzicht biedt een leidraad voor softwareleveranciers en bevoegde gezagen bij de inrichting van de lokale informatievoorziening.

Ik heb in mijn brief van 17 januari 2023 al geschreven dat AcICT heeft aangegeven dat de maatregelen – individueel en in samenhang – in opzet kunnen zorgen voor de kwaliteitsimpuls die het adviescollege in oktober adviseerde. Hierbij adviseert AcICT door te gaan op de ingeslagen weg en met alle betrokken partijen stevig te blijven investeren in het verder uitwerken van de maatregelen en de implementatie hiervan. Hier geef ik samen met de medeoverheden invulling aan. Zoals aan u gemeld⁶ wordt bij de implementatie van de aanbevelingen van AcICT gezorgd voor een extra, onafhankelijke Quality Assurance⁷. Dit gebeurt door het specialistische bureau Axini. Zij dragen ex-ante bij aan het concretiseren van de maatregelen in de integrale testpaanpak. Dit op basis van de expertise met het testen van complexe IT-systemen. In samenspraak met de Chief Information Officer van het ministerie van BZK is ook ex-durante door hen gekeken naar de uitvoering van het ketentesten en het testen op de niet-functionele eisen.

Axini geeft aan dat ze een gestructureerde testpaanpak hebben aangetroffen die gebruikelijk is in gelijksoortige testtrajecten van deze omvang en complexiteit. Axini heeft de 19 maatregelen die zij noemt op basis van het AcICT advies gezien en positief beoordeeld (zie bijlage 4).

Ik benadruk dat het testen van het DSO – waaronder via IKT – risicogericht doorloopt, ook tot na inwerkingtreding. Dit is één van de beheersmaatregelen om bij de afbouw en doorontwikkeling van het DSO als geheel. Bij de volgende testfasen worden - zoals inmiddels gebruikelijk - de oplossingen van de bevindingen en issues uit de vorige testfase meegenomen in de aanscherping van de volgende testfasen. De rapportage van het testen wordt verbeterd, dit bevat ook de aanscherpingen en leerervaringen.⁸

3. Implementatie en implementatieondersteuning

Om te zorgen dat alle bevoegde gezagen en betrokken partijen goed zijn voorbereid op een verantwoorde inwerkingtreding, loopt er een intensief traject van implementatieondersteuning voor de bevoegde gezagen. Het is voor de bevoegde gezagen van belang dat de organisaties voorbereid zijn op nieuwe taken en werkwijzen, dat de verantwoordelijkheidsverdeling is (in)geregeld en dat er is geoefend met het DSO en de nieuwe werkprocessen. Ik ga hieronder nader op de stand van zaken in.

Voortgang vijf minimale criteria – omgevingsverordening en projectbesluit

Afgesproken is dat alle overheden bij inwerkingtreding van de Omgevingswet in ieder geval aan de voor hen geldende vijf minimale criteria voor inwerkingtreding moeten voldoen. Hier ligt momenteel het zwaartepunt van de implementatie. In het onderstaande vindt u de stand van zaken met betrekking tot de twee van de vijf criteria waar in oktober 2022⁹ nog niet volledig aan werd voldaan, te weten het publiceren van de omgevingsverordening en het projectbesluit. Inmiddels zijn alle provincies in staat om omgevingsverordeningen te publiceren en te muteren met behulp van de nieuwe techniek (STOP-TPOD). Zoals ik in paragraaf 2 bij de TAM's heb aangegeven is de afgesproken TAM Omgevingsverordening getest. Hieruit zijn geen blokkerende bevindingen gekomen. Dit betekent dat er bij eventuele onverhoopte problemen met de nieuwe techniek van het DSO-LV een TAM is die gebruikt kan worden. Ten aanzien van het projectbesluit kunnen de waterschappen wanneer dit nodig blijkt ook de huidige techniek (DROP) in plaats van de nieuwe techniek (STOP-TPOD) gebruiken om het projectbesluit te publiceren. Zoals hierboven aangegeven kunnen de provincies een TAM Projectbesluit gebruiken. De provincies hebben aangegeven dat dit volstaat richting inwerkingtreding. Deze twee openstaande punten van de vijf minimale criteria zijn daarmee ingevuld.

Ondersteuning

Bij de implementatie van de Omgevingswet worden verschillende middelen ingezet om te zorgen dat overheden, bevoegde gezagen, burgers en bedrijven bij inwerkingtreding kunnen werken met de Omgevingswet. Ondersteuning is er bij VNG, IPO en de UvW en het programma Aan de slag met de Omgevingswet. Zo zijn er experts/expertteams en Regionale Implementatiecoaches

⁵ Nadere informatie over de testbasis: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/indringend-ketentesten/overzicht-belangrijke-functies-lokale-software> en algemene informatie op: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/indringend-ketentesten/>.

⁶ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, ET.

⁷ Het bewaken van de kwaliteit in het testproces.

⁸ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, ET, bijlage 5.

⁹ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, EK.

Omgevingswet (RIO's) voor ondersteuning bij het aansluiten, vullen, inregelen en oefenen. Zij ondersteunen bevoegde gezagen en uitvoeringsdiensten bij het implementatieproces. Hieronder valt ook het maken en beproeven van de samenwerkingsafspraken en werkprocessen. Met VNG, Geonovum en Kennislab (een samenwerking van stedenbouwkundige adviesbureaus) wordt gezorgd voor ondersteuning aan gemeenten bij het omgevingsplan en met gebiedsontwikkeling. Richting en na inwerkingtreding blijft implementatieondersteuning doorlopen. Dit zodat kan worden ingespeeld op de ondersteuningsbehoeften van bevoegde gezagen. Bij gemeenten wordt er tijd en aandacht geschonken aan de opbouw en structuur van het nieuwe omgevingsplan. Verder krijgt de dienstverlening rondom de inwerkingtredingsdatum in toenemende mate aandacht. Dit gaat bijvoorbeeld om de opleiding van frontofficemedewerkers en verdere organisatorische voorbereiding op verwachte vragen van burgers en bedrijven. Zoals u weet speelt het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) hierbij een belangrijke rol¹⁰.

Inrichting versterkte serviceketen en calamiteitenmanagement

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en het in gebruik nemen van het bijbehorende nieuwe digitale stelsel, betekent ook dat de (organisatorische) processen van de bevoegde gezagen moeten worden aangepast. Dit is extra belangrijk omdat de dienstverlening aan burgers en bedrijven bij inwerkingtreding door moet gaan. Om de bevoegde gezagen hierbij te ondersteunen is een serviceketen opgezet. De serviceketen beoogt om de initiatiefnemers, belanghebbenden, ambtenaren en adviseurs te ondersteunen, vragen te beantwoorden en knelpunten op te lossen. De serviceketen wordt gevormd door de betrokken partners: bevoegde gezagen op lokaal niveau, bevoegde gezagen georganiseerd in regionaal verband en ten slotte het landelijke informatiepunt, met daarachter organisaties met specifieke expertise en oploscapaciteit op het gebied van ICT-gerelateerde, beleidsmatige en juridische vragen. Zoals bij u bekend, wordt deze serviceketen verbeterd en versterkt. Er is onder andere een serviceketenteam geformeerd, dat na inwerkingtreding dagelijks bijeenkomt om de actuele issues met elkaar uit te wisselen, zodat deze actief gedeeld worden met de bevoegde gezagen. Ook zijn er verschillende specialistenteams (team digitalisering, team implementatie en team beleid, wet- en regelgeving) om het serviceketenteam te ondersteunen.

Naast de serviceketen is ook het calamiteitenmanagement ingericht, voor het geval dat er zich na inwerkingtreding onverhoopt een calamiteit voordoet. Het Strategisch Crisisteam (SCT) en het Operationeel Crisisteam (OCT) zijn ingericht. De werkwijze is vastgelegd in een calamiteitenplan, dat is vastgesteld door het Opdrachtgevend Beraad Inwerkingtreding (OGB-IWT). Daarmee is het calamiteitenmanagement in de basis klaar voor inwerkingtreding. De komende maanden wordt er verder geoefend om het plan in praktijk te toe te passen en de aanpak van calamiteiten te trainen.

Medeoverheden: oefenen, inregelen

Het oefenen door medewerkers met de nieuwe wetgeving, bijbehorende processen en systemen vormt een belangrijk onderdeel van de voorbereiding voor inwerkingtreding. In de afgelopen periode is tot tevredenheid van de bevoegde gezagen intensief geoefend en daarmee de nodige ervaring opgedaan. Dit oefenen en opleiden van medewerkers zal ook de komende maanden in aanloop naar IWT doorgaan. Het vaststellen van de definitieve datum van inwerkingtreding helpt daarbij met het plannen van het oefenen en opleiden.

Als laatste fase voor inwerkingtreding verschuift de focus bij bevoegde gezagen naar de finale stappen voor het inregelen: het uitvoeren van alle handelingen die nodig zijn om organisatorisch voorbereid te zijn, zoals de overdracht van de projectorganisaties naar de lijnorganisaties. Het inregelen omvat het nemen van besluiten over de uitvoering van bevoegdheden en taakverdeling in de brede lijnorganisatie van de bevoegde gezagen.

In de afgelopen periode is gewerkt aan een actualisering van de aanwezige oefeninhoud in DSO-LV. Op de oefenomgeving van DSO-LV zijn nieuwe versies geladen van de vier AMvB's op grond van de Omgevingswet en de Omgevingsregeling. Hierbij zijn de gepubliceerde wijzigingen van de AMvB's en de Omgevingsregeling tot en met de zomer van 2022 verwerkt. Ook zijn de opmerkingen op de bijbehorende vragenbomen verwerkt, waaronder bevindingen vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast zijn de toepasbare regels voor Maatregelen op Maat, die horen bij de bruidsschat, aangepast naar aanleiding van bevindingen van het bedrijfsleven uit de 'werkgroep Maatregelen op Maat'. Het afgelopen kwartaal is er door decentrale overheden verder geoefend met onder meer het laden en wijzigen van omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen en omgevingsplannen. Inmiddels hebben alle provincies en waterschappen één of meerdere

¹⁰ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, EK, bijlage 1.

versies van hun verordeningen op de oefenomgeving van DSO-LV geladen. Ook is er veel geoefend met het maken en laden van toepasbare regels.

De volgende stap in het vullen van DSO-LV is het laden van inhoud op de officiële productie-omgeving. Hiervoor is definitieve duidelijkheid over de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet nodig. Zodra deze duidelijkheid er is, kunnen de geplande vervolgstappen worden gezet. Het gaat allereerst om het laden van de actuele versie van de AMvB's, de Omgevingsregeling en de bruidsschat met alle bijbehorende vragenbomen. Daarna kunnen decentrale overheden hun eigen actuele regelgeving en bijbehorende vragenbomen in de productie-omgeving laden, zoals omgevingsverordeningen en waterschapsverordeningen, of eigen vragenbomen opstellen voor vergunningschecks in aanvulling op of afwijking van de bruidsschat.

Bedrijfsleven en de MKB-toets

Het bedrijfsleven heeft onderzocht of het DSO werkbaar en gebruiksvriendelijk is. De afgelopen periode namen branches en ondernemers deel aan DSO-werkplaatsen en een aantal DSO-sessies, als onderdeel van de MKB-toets.¹¹ De MKB-toets heeft geleid tot een rapport waarin de bevindingen van de MKB-sessies zijn aangegeven (zie bijlage 5). Het rapport bevat verschillende categorieën van maatregelen. De eerste categorie betreft maatregelen in het kader van de MKB-toets die inmiddels al gerealiseerd zijn. Een voorbeeld hiervan is de 'tegel' voor het bedrijfsleven in het openingsscherm van het Omgevingsloket. Een andere categorie gaat om maatregelen die pas ná de inwerkingtreding worden uitgevoerd, zoals de Regelhulp brandveiligheid. De belangrijkste categorie betreft de maatregelen die nog vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet gerealiseerd moeten worden. Op 24 januari jongstleden heb ik de uitkomst van de MKB-toets besproken met de koepels en brancheverenigingen van het bedrijfsleven. Voor het bedrijfsleven is het onder meer belangrijk dat er meer verdiepende vragenbomen in het Omgevingsloket worden opgenomen. Daarmee wordt het bijvoorbeeld makkelijker om te filteren op milieubelastende activiteiten. Met het bedrijfsleven zijn afspraken gemaakt om uitvoering te geven aan de in de MKB-toets genoemde punten. De komende periode houd ik hierover contact met het bedrijfsleven. In het overleg van 24 januari 2023 heeft het bedrijfsleven aangegeven op basis van de MBK-toets het DSO werkbaar te vinden voor inwerkingtreding. Zij zijn voorstander van inwerkingtreding per 1 januari 2024 en vragen om tijdige duidelijkheid.

4. Vervolgstappen

Graag benadruk ik dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet geen eindpunt is. Het is de start van de daadwerkelijke uitvoering van de Omgevingswet en daarmee een begin. Dit betekent ook dat er is voorzien in een heel aantal (vervolg)acties. Op de acties rondom het DSO ben ik hierboven en in mijn brieven van 14 oktober 2022 en 17 januari 2023¹² nader ingegaan. Hieronder geef ik u een aanvullend overzicht van de overige punten en ga ik in op een aantal aan u gedane toezeggingen.

De regelgeving van het stelsel blijft actueel

Voor de komende maanden is het van belang dat de regelgeving van het stelsel actueel blijft. Daarom wordt via verzamelregelgeving in het technische beheer van het wetgevingsstelsel voorzien. Momenteel zijn daarvoor de Verzamelwet Omgevingswet en het Verzamelbesluit Omgevingswet 2023 in voorbereiding.¹³ In deze verzameltrajecten worden technische wijzigingen doorgevoerd in de wet- en regelgeving en zo nodig aanvullingen van het overgangsrecht opgenomen. Regelgeving die nog voor 1 januari 2024 in werking moet treden, wordt in beginsel voorzien van een wijziging van zowel het huidige recht als van het stelsel van de Omgevingswet (zogenaamde dubbelwijzigingen). Op die manier wordt ervoor gezorgd dat noodzakelijke wijzigingen, bijvoorbeeld ter implementatie van Europese richtlijnen, tijdig plaats vinden. Dit is de afgelopen jaren voor een groot aantal dossiers gebeurd. Deze dubbelwijzigingen betekenen echter ook extra werk. Dit leidt tot belasting van de inzet van de (schaarse) capaciteit bij beleids- en wetgevingsafdelingen, vergroten het risico op fouten en vragen extra inzet van uitvoeringsorganisaties. Dat speelt in het bijzonder bij twee wetswijzigingen die nu in voorbereiding zijn, de Wet versterken regie volkshuisvesting en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie, die voortbouwen op de Omgevingswet. Een dubbelwijziging op wetsniveau en het bijbehorende overgangsrecht zou voor alle betrokkenen, inclusief het parlement, aanzienlijk complexer zijn. Op het moment dat de datum van inwerkingtreding

¹¹ In navolging van de motie Bisschop; Kamerstukken II 2018/19, 34.986, nr. 59.

¹² Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, EK en Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, ET.

¹³ <https://www.internetconsultatie.nl/verzamelwetomgevingswet/b1>,
<https://internetconsultatie.nl/verzamelbesluitomgevingswet/b1>.

vaststaat, is voor regelgeving die op of na 1 januari 2024 in werking treedt geen dubbelwijziging meer nodig. De Omgevingswet biedt daarvoor dan het geldende kader.

Nieuwe beleids- en wetgevingsopgaven

Nieuwe beleids- en wetgevingsopgaven voor de fysieke leefomgeving zijn in voorbereiding en kunnen na inwerkingtreding van de Omgevingswet via het stelsel van de Omgevingswet worden gerealiseerd. Een voorbeeld is het voorstel voor de Wet versterking regie volkshuisvesting dat in voorbereiding is.¹⁴ Daarmee wordt onder meer de reikwijdte van de regie-instrumenten van de Omgevingswet, zoals de mogelijkheid om instructieregels te stellen, verbreed. Verder worden daarin versnellingsmogelijkheden voor procedures voor woningbouwprojecten opgenomen, om bij te dragen aan het woningbouwprogramma dat ik aan uw kamer heb gestuurd.¹⁵ Ook voor andere maatschappelijke opgaven voor de fysieke leefomgeving, zoals de aanpak van stikstof, wordt het stelsel benut. Eind vorig jaar heb ik een overzicht gegeven van inhoudelijke beleidsvoornemens waarvoor wetgeving in voorbereiding is.¹⁶ Het gaat om onderwerpen van uiteenlopende aard op het gebied van bouwen, water, nitraat, energiebesparing etc., onder meer ter implementatie van Europese wet- en regelgeving. Daarnaast zal ook uitvoering worden gegeven aan de toepassing van de instrumenten van de Omgevingswet, zoals de herziening van de NOVI.

Governance beheerorganisatie

Adviesbureau Verdonk, Klooster & Associates (VKA) is in het voorjaar van 2022 gevraagd om een evaluatie van de opzet, het bestaan en de werking van de beheerorganisatie van het DSO-LV. In het rapport van VKA is een aantal aanbevelingen gedaan voor de beheerorganisatie die ook de governance van het DSO rondom inwerkingtreding raakten, zie bijlage 6. Het blijkt dat er al veel is bereikt binnen de huidige governance en dat deze tot na inwerkingtreding kan functioneren. Voor de termijn er na is er bij de betrokken organisaties¹⁷ overeenstemming over het zorgen voor een stabiele beheersituatie en een vlotte besluitvorming. Overkoepelend bleek uit het VKA-rapport dat de governance in de huidige vorm zou kunnen werken, maar wel een hoge complexiteit heeft. In het kort is het advies om dit voor de toekomst aan te passen. Dit beeld wordt door de betrokken organisaties herkend en de conclusie is omarmd. Het traject om gezamenlijk de governance te vereenvoudigen is inmiddels gestart. Wanneer de datum van inwerkingtreding definitief bekend is, wordt ook de besluitvorming in dit traject nader geconcretiseerd. Daarbij worden de stappen gezet die nodig zijn om de sturing van de fase voor inwerkingtreding aan te passen naar de fase van beheer en doorontwikkeling van het DSO.

Evaluatie en monitoring

In artikel 23.9 van de Omgevingswet is geregeld dat het kabinet binnen vijf jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet en vervolgens na tien jaar een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk naar de Tweede en Eerste Kamer stuurt: de wettelijke evaluatie van de Omgevingswet. In de Eerste Kamer is daarnaast de motie-Rietkerk¹⁸ aangenomen, waarin de regering wordt verzocht een onafhankelijke evaluatiecommissie voor de Omgevingswet in te stellen. Per 1 januari 2023 is de commissie door het kabinet ingesteld en zijn de leden van de onafhankelijke evaluatiecommissie benoemd.

Aan de Eerste Kamer is, naar aanleiding van een vraag van de leden Klip-Martin en Verkerk¹⁹ toegezegd om na inwerkingtreding van de Omgevingswet een jaarlijkse monitoringsrapportage aan te bieden aan de Eerste en Tweede Kamer die integraal inzicht biedt in de aanpak van de monitoring en de monitoringsresultaten. De effecten van de wet worden vanaf het moment van inwerkingtreding gemonitord, het ministerie van BZK zorgt voor de coördinatie van deze monitoring. Voor het stelsel van de Omgevingswet is de Monitor Werking Omgevingswet in ontwikkeling. In bijlage 7 ga ik kort nader in op de stand van zaken omtrent de evaluatie en de monitoring op basis van de aan u gedane toezeggingen.²⁰

Vervolg ondersteuning bevoegde gezagen

De Programmaorganisatie Aan de Slag blijft zoals afgesproken na inwerkingtreding nog anderhalf jaar bestaan en wordt daarna in de lijn georganiseerd. De ondersteuning van bevoegde gezagen

¹⁴ Kamerstukken II 2022/2023, 32.847, nr. 973.

¹⁵ Kamerstukken II 2021/2022, 32.847, nr. 878.

¹⁶ Kamerstukken I 2022/2023, 33.118 / 34.986, ER, p. 56-57.

¹⁷ De opdrachtgevende beraden, VNG, IPO, UvW, de strategische en tactische en operationele beheerorganisaties (SBO, TBO en OBO) en de betrokken partijen vanuit BZK

¹⁸ T02849 en Kamerstukken I 2019/2020, 34.985, K.

¹⁹ T02857.

²⁰ T02849 en T02857.

loopt daarmee door, dit zoals aan u is toegezegd.²¹ Rondom de fase van inwerkingtreding is er extra aandacht voor de ondersteuning met een versterkte serviceketen. Op deze manier wordt gezorgd voor een verantwoorde inwerkingtreding. Ook na inwerkingtreding wordt met bevoegde gezagen gekeken welke behoefte de uitvoeringspraktijk heeft aan ondersteuning, zodat deze aan de fase en behoefte kan worden aangepast.²² Ik zeg toe ook te zorgen voor een goede borging in de periode na inwerkingtreding.

²¹ T02855.